

Media: ΤΑ ΝΕΑ
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Page: 1,63

Published at: 31-08-2024

Author:

Surface: 932.2 cm²

Circulation: 24590

Subjects:

**ΜΙΧΑΗΛΣ
ΜΟΔΙΝΟΣ**
*Περιβαλλοντολόγος
και συγγραφέας*

ΒΙΒΛΙΟΔΡΟΜΙΟ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΙΧΑΗΛ ΜΟΙΝΟΣ

Ραντουάν Νασάρ Μεταξύ λαγνείας, απελπισίας και οργής

Ένα ερωτικό καλτ βιβλίο που έκανε τον συγγραφέα του έναν από τους ελάχιστους Βραζιλιάνους που πέρασαν στη χορεία των μοντερνιστών κλασικών

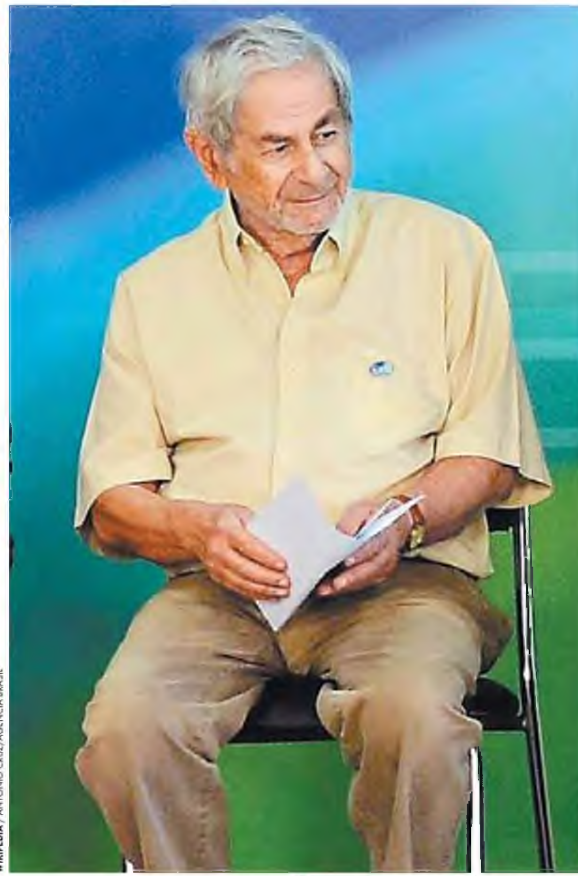
Δεν είχα ξανακούσει γι' αυτόν τον ολιγογράφο βραζιλιάνο συγγραφέα, μέχρι που μεταφράστηκαν στα ελληνικά τα δύο μοναδικά μικρά του βιβλία [το συγκεκριμένο και το παρόμοιο υφολογικά *Αρχαία Καλλιέργεια*]. Αλλά και στη μεγάλη αγγλοσαξονική αγορά το *Ένα ποτήρι οργή* εμφανίστηκε μόλις το 2016, σχεδόν τέσσερις δεκαετίες μετά την αρχική έκδοσή του στη Βραζιλία. Γεννημένος το 1935 στο εσωτερικό της Πολιτείας του Σάο Πάολο, ο Ραντουάν Νασάρ δεν έχει λοιπόν στο ενεργητικό του άλλα βιβλία. Ωστόσο έχει αρθρογραφήσει εκτεταμένα, κυρίως κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας, και οι σχέσεις του με την εξουσία δεν υπήρξαν ακούσιες. Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 αποσύρθηκε οριστικά στη μεγάλη οικογενειακή φάρμα [*φραζέντα*, στα βραζιλιάνικα], συνθήκη που προικονομείται τρόπον τινά στα μόλις δύο ως άνω μικρά του βιβλία. Πιθανότατα απογοητευμένος

Ο Νασάρ ξέρι να παραπλανά ακόμη και τους απλοϊκούς σύγχρονους «δικαιωματίες» φιλοσοφώντας εμμονικά για τα ερωτικά πράγματα, τη στιγμή ακριβώς που η γραφή του αγγίζει τις θύρες της πορνογραφίας

από την πνευματική ζωή του τόπου και από το έτσι κι αλλιώς μέτριο επίθεδο της βραζιλιάνικης λογοτεχνίας, προτίμησε την αγροεπιχειρηματική ζωή καλλιερώντας καφέ, ζαχαροκάλαμο, και εκτρέφοντας βοοειδή. Ωστόσο το ότι δεν ξαναέγραψε το παραμικρό είναι πράγματι εντυπωσιακό και μάλλον ανερμήνευτο.

Σε ένα ημιαγροτικό σκηνικό εκτυλίσσεται το *Ένα ποτήρι οργή*. Το στόρι μπορεί να αναχθεί σε λίγες γραμμές. Ένας κτηματίας επιστρέφει ένα απόγευμα από το Σάο Πάολο στη φάρμα του, όπου τον περιμένει η νεαρή ερωμένη του. Τρώει κάτι, αγναντεύει την ύπαιθρο από τη βεράντα, «με τη σκέψη χαμένη στο κόκκινο της δύσης», κάνουν έρωτα. Μετά το ντους συνεχίζουν τις ερωτοτροπίες μέσα σε μια συνθήκη έντονης λαγνείας, διεσπαρμένης από λεκτικά παιγνίδια και περιστασιακή βία που απολαμβάνουν αμφοτέρωθεν. Ακολουθούν αναλυτικές συζητήσεις που σχολιάζουν το προηγούμενο σεξ. Είναι σαφές ότι ταιριάζουν ερωτικά, όπως ελάχιστες φορές συμβαίνει σε μια ζωή. Ο άντρας καθοδηγεί τη νεαρή γυναίκα, που ανταποκρίνεται ενθουσιωδώς στα κλείσματα του, σαν καλή μαθήτρια, περιγράφοντας αργότερα καταλεπτός τους οργασμούς της με ιδιαίτερα ευφυή.

Αργότερα ωστόσο η διάθεση του ήρωα αλλάζει εντελώς όταν διαπιστώνει ότι μια ορδή τερμυτών έχει χαλάσει ένα κομμάτι του φράκτου του. Ακολουθεί την πομπή τους, επιχειρεί να καταστρέψει τη φωλιά, διαλέγεται

WIKIMEDIA / ANTONIO CHIZ/AGENCIA BRASIL

Παρά τη μεγάλη αποδοχή των κριτικών, ο Ραντουάν Νασάρ (1935 -) αποσύρθηκε από τη συγγραφή το 1984, ισχυριζόμενος ότι είχε χάσει το ενδιαφέρον του για τη λογοτεχνία και ήθελε να ασχοληθεί αντ' αυτού με τη γεωργία. Το 2016, ανακρίχθηκε νικητής του Βραβείου Καμόες, το πιο σημαντικό βραβείο της πορτογαλικής λογοτεχνίας

Raduan Nassar **ΕΝΑ ΠΟΤΗΡΙ ΟΡΓΗ**

Μτφ. Αθηνά Ψυλλιά, εκδ. Πατάκης 2023, σελ. 85 **Τιμή 8 ευρώ**

με τον επιστάτη και τη γυναίκα του. Η λαγνεία ξαναπαίρνει τ' απάνω χέρι, «όπου αναδυόταν ό,τι πιο खुδαίο και πρόστυχο είχα μέσα μου», όπου εξερευνούνται οσμές και δερματικά εξογκώματα, και όπου μέσω λεκτικών ξεσπασμάτων μοιάζει σαν να εξηγούνται τα όρια της γλώσσας, η αδυναμία επίτευξης κάποιας μορφής ισορροπίας και εν τέλει το ανέφικτο της ευτυχίας.

Σε μια ατμόσφαιρα ατμόδδ και αιμάσσοουσα κινείται όλο το βιβλίο. Αναμφίβολα δεν υπάρχει δημοκρατία στον έρωτα, αλλά το ποιος έχει κάθε φορά το πάνω χέρι είναι αμφισβητούμενο. Για ασήμαντη αφορμή

οι εραστές μας θα συγκρουστούν, η γυναίκα θα τον προκαλέσει πατώντας του τον κάλο εκεί όπου πονάει, θα σαρκάσει τη μεγαλαυχία και τον ναρκισσισμό του. Τον ειρωνεύεται, τον περιπαίζει, τον ερεθίζει, και δεν υποχωρεί διόλου μπρος στη βία του εν δυνάμει κυρίαρχου αρσενικού... Εκείνος πάλι θα την κατηγορήσει για τον απηιστικό φιλελευθερισμό και τις ανθρωπιστικές σπουδές της, και θα βαιοπραγήσει εναντίον της. Η γυναίκα θα φύγει απότομα οδηγώντας το αυτοκίνητό της και ο ήρωας θα μείνει να αναλογίζεται τη σταθερότητα των παλιών οικογενειών και τις φιγούρες

των πιστών, συντηρητικών γονιών του, πριν ο μοντερνισμός και η τεχνολογία οδηγήσουν στον αστικό τρόπο ζωής και την ερωτική ελευθεριότητα. Η αναστροφή γίνεται πλήρης όταν στο τελευταίο κεφάλαιο [που θα μπορούσε να είναι και το πρώτο] βλέπουμε τα πράγματα από την ανάποδη: τη νεαρή γυναίκα να επιστρέφει σπίτι, όλο προσμονή και τρυφερότητα προς το «αγαπημένο της κάθαμα» που θα την περιμένει στο ασυμμάζευτο, ζέχνον, μισοσκότεινο υπνοδομάτιό τους, για να επανεκκινήσει η ιστορία τους ξανά και ξανά.

Το βιβλίο είναι τόσο μοντερνιστικό που στις μέρες μας καταντά απελπιστικά ντεμοντέ. Απαγορεύεται για να εικάζεις [συγγραφική αδειά] για την ερωτική απόλαυση που προσφέρουν τα λεκτικά παιγνίδια, ακόμη και η τρέχουσα λελογισμένη βία σε ένα ζευγάρι. Ασε που είναι ντεμοντέ να μιλάς για τον κλασικό ετεροφυλόφιλο έρωτα. Βέβαια, όταν γράφτηκαν τα δύο βιβλιαράκια του Νασάρ στη δεκαετία του '70, η διερεύνηση των ορίων του σεξ ήταν στην ημερήσια διάταξη όχι μόνο στη λογοτεχνία αλλά και στο σινεμά, το θέατρο, τον χορό και τις άλλες τέχνες – και αυτό συνεχίστηκε ως πρόσφατα, όταν τάχα μου επανεφευρέθηκαν ο φεμινισμός, η ομοφυλοφιλία κ.λπ. κ.λπ. ως κανονιστικά προτάγματα. Ο σημερινός κομφορμισμός και τα προσχηματικά αιτήματα για νέα δικαιώματα κάνουν επομένως βιβλία σαν το παρόν να φαντάζουν απαρχαιωμένα.

Στην πυρά λοιπόν; Όχι βέβαια, γιατί ο Νασάρ ξέρι να παραπλανά ακόμη και τους απλοϊκούς σύγχρονους «δικαιωματίες» φιλοσοφώντας εμμονικά για τα ερωτικά πράγματα, τη στιγμή ακριβώς που η γραφή του αγγίζει τις θύρες της πορνογραφίας. Οποιοσδήποτε μπορεί να απολαύσει το αναμμένο κάρβουνο που μας προσφέρει. Με παραληρηματική γραφή χωρισμένη σε επτά μικρά κεφάλαια μιας και μόνος φράσης και μιας παραγράφου, το θέμα του βιβλίου είναι εν τέλει η γλώσσα αυτή που καταδυναστεύει, αιτιολογεί, εκλογικεύει, και εφευρίσκει. Από αυτή την άποψη το βιβλίο, θαυμάσια μεταφρασμένο από την έμπειρη Αθηνά Ψυλλιά, θυμίζει πολύ τη συμπλοκή γλώσσας και ερωτικής πράξης στο *Φλας στη Νύχτα του καθ'* ημάς Γιώργου Αριστίνου.

Η γραφή είναι ερεθιστική, πικάντικη, πομπώδης, βαρύδουπη, θεαλωδώς συγκεχυμένη, ανακαλώντας με μια έννοια έναν άλλο μύστορα της οργής, τον Αυστριακό Τόμας Μπέρνχαρτ. Πρόκειται για ένα ερωτικό καλτ βιβλίο, όπως υπαγόρευαν οι λογοτεχνικές τάσεις των μεταπολεμικών δεκαετιών. Ας ακούσουμε για κλείσιμο τη φωνή του ήρωα και βασικού αφηγητή:

«...άκουγα τα χείλη της, καλά λιπασμένα, να αφήνονται σε ένα εμμονικό παραλήρημα "αγάπη μου, αλήτη, αγάπη μου αλήτη, αγάπη μου αλήτη" ... κι ένιωσα το μικρό χέρι να μπαίνει τρεμμένο μέσα στο ποικάμισό μου σαν το μικρό πουλάκι που πέταξε απ' τη διπλανή λάχμη κι ήρθε να κουνιόσει στο τριχώμα του στήθους μου...»

«Πόσες φορές δεν της είχα πει πως η ευλαβική μετάνοια αντιστοιχούσε στη στίση ενός αγίου;».